

The School of Advanced Studies of the Romanian Academy
"Nicolae Iorga" Institute of History

Romanian exile in the context of the Cold War

Doctoral thesis abstract

Ph.D. supervisor:

CS I dr. Ioan Chiper

Ph.D. candidate:

Tuzu (Opriș) Andreea-Iustina

Bucharest

2022

Key words: Cold War; the Romanian anti-communist exile; the Romanian post-war emigration; Romanian political organizations and actions abroad; the Council of Romanian Political Parties; the Romanian Group for United Europe; the Democratic Union of Free Romanians; the Romanian National Committee; the League of Free Romanians; the Romanian National Council; the World Union of Free Romanians; the Romanian Committee for Repatriation; *Glusul Patriei*; *Romania* Association; plans and actions of the Securitate in exile.

Determined by the internal political and cultural context, and affected by the events on the international political scene that had become bipolar after the Second World War, the Romanian postwar exile may be seen as a reaction to the establishment and domination of the communist regime in Romania and as a form of opposition to it. Romanian citizens choosing to remain abroad when communists ascended to power, or, if inside the country, their leaving and most often fleeing (with or without support), should be understood as an attempt to resettle in a realm of physical security for them, freedom of speech, opportunity to pursue a career without ideological interference, and the chance to organize actions against the dictatorship imposed by force in Bucharest and maintained through terror, repression, censorship and abuse.

Romanian presence outside the country included two main categories of people: emigrants and exiles. Emigrants had socio-economic motivations, and after establishing themselves abroad they sought a socio-professional integration without engagement with politics or cultural activity. Exiles, on the other hand, based their decision on political or cultural-political reasons, and once abroad they actively undertook actions against the communist regime at home. Emigration also included the exiles, of course, who were a minority therein. But both groups shared some common elements: inherent challenges with integration into a new society; various worries and needs (especially early on after settlement); and, here and there, some hope to go back to a democratic Romania. In any case, out of the total of Romanian emigrants who left the country during the communist era, only a few hundred (300–400) were exiles. Which is a small proportion, but also extremely important through the lens of the work done in many areas: politics and diplomacy, military, intelligence, culture, academia, business, humanitarian/charity, mass-media, international organizations, etc.

The Romanian postwar exile covered a vast geographical area across several continents: Europe, North America, South America, Africa, Australia. A significant Romanian presence

concentrated however within only a few countries: the U.S., Canada (from obvious reasons that had to do with the stability of the democratic system, as well as a certain willingness from American and especially Canadian authorities to receive Romanian immigrants), France, the Federal Republic of Germany, Spain. Many others also existed outside these main territories of Romanian concentration, but the number of Romanian nationals was naturally lower in those places: Argentina, Austria, Belgium, Brazil, Denmark, Switzerland, Greece, Israel, Italy, Luxembourg, the UK, Mexico, New Zealand, Holland, Peru, Portugal, Sweden, Turkey, Uruguay or Venezuela, plus others. Due to their political regimes, Spain and Latin-American countries were especially sought by right-wing sympathizers.

The anti-totalitarian exile included many professional categories: diplomats and consuls; officers and soldiers taken prisoners by the Germans, and who did not choose to come back home after the war; politicians (members of the National-Peasant Party, the National Liberal Party, the Social-Democratic Party, and Legionaries – the latter being the most numerous); former employees of Romanian institutions (such as the Romanian Army, the National Bank, the Romanian Red Cross) sent abroad to represent national interests; a majority of Romanian students who were studying abroad before 1948; cultural personalities and scientists (writers, artists, historians, priests, art historians, linguists, professors, literary historians and critics, poets, translators, etc.); doctors, lawyers, architects, businessmen – all leaving over a period of 40 years. All of them were joined by members of the Royal House of Romania: King Carol II, King Mihai, the Queen-Mother Elena, Princess Ileana, Prince Nicolae.

Goal

My thesis has a double goal. On one hand, the identification of representatives of the political Romanian exile, anti-communist and democratic, and their political organizations, which, at least in theory, were meant to speak in the name of all Romanians, both those finding themselves abroad and those at home who were deprived of all forms of freedom of speech and action. Those exiles and their political organizations, set up within the democratic societies where they lived, consistently denounced and exposed at an international level the communist regime in Romania, the repression, the terror, the abuse, the censorship, the living conditions of the population, etc., and described the profoundly European profile of Romania before 1948, in an attempt to include the Romanian nation into the great debate about the European unification project that started towards the middle of the

twentieth century. Therefore, the first important dimension of my research is to recover and reconstitute the political action of those who made external opposition against the communist regime in Romania, meant to support the reinstatement of freedom, independence and democracy in the home country. On the other hand, my thesis also endeavours to identify and analyse the legislative and propagandistic actions initiated by the Romanian communist authorities, and especially the plans and actions of the Securitate against the Romanian exile in general, and its political organizations and representatives, in particular.

Sources

My main sources in building my thesis included first of all the documents coming from several archives, both in Romania and abroad: the CIA Archive (available online), the Archive of the Romanian Library in Freiburg (Germany), the records of the *Free Europe* Radio Station (Open Society Archives in Budapest, Hungary), the records of the National Council for the Study of the Securitate Archives, the records of the Institute for the Investigation of Communist Crimes and Memory of the Romanian Exile, the National Archives of Romania. These were supplemented with collections of documents from Romanian and foreign archives, some of them crucial, since they included documents from the Hoover Institute (US), where significant records of Romanian exiles are stored. Another fundamental category of sources included books of correspondence by exiles, interviews of oral history taken before or after 1989, collections of discourses and expressions of position on various topics, but most of all diaries, memoirs and rememorations by exiles. A valuable documentary resource was provided by newspapers and magazines edited by the Romanian exile, often as a sole depository of the memory of anti-communist resistance by Romanians living abroad. This was supplemented with press articles published in Bucharest for emigrants and exiles, abroad at first and then in the country. Besides all of these primary sources, I also used, naturally, numerous secondary sources (specialised works, scientific studies and articles).

The Structure of the Paper

This work has a chronological structure because, first of all, my research concerns the history of the Romanian anti-communist political exile, presenting and reviewing by stages this historical phenomenon of great complexity that has yet to be known and understood in its full

breadth, depth and dynamics. Then there is the specific issue raised by my theme, which grew and diversified over the almost 50 years of manifestation, and therefore demands contextualization and an X-ray analysis within a well-defined framework. As a result, I divided my thesis into chapters that focus each on one major political organization of the Romanian exile. To be more precise, here they are: Comitetul Național Român (The Romanian National Committee, 1949-1975), Liga Românilor Liberi (The League of Free Romanians, 1950-1963), Consiliul Național Român (The Romanian National Council, 1978-1989), and Uniunea Mondială a Românilor Liberi (The Worldwide Union of Free Romanians, 1984-1989). Why those? Because, at least in theory, they were the only ones conceived by their founders to speak both in the name of all Romanians living abroad, and those still in the home country. Thus their importance derives before anything else from their characteristic of being ‘worldwide’ organizations of Romanians living abroad.

The first chapter of my thesis, titled *The international and national postwar context and the Romanian exile*, although without being a novelty feature, just like many of the following chapters, is meant before anything else to recall in short the international and national situations in the aftermath of the Second World War, the dynamics of East-West relations, and the key factors/moments that led to the emergence of a bipolar world. Secondly, the goal of this first part of my work is also to introduce the history of Romanian emigration before and after the communist regime gained power in Romania, with an emphasis on the phenomenon of postwar exile as a minority of emigrés. A definition of the Romanian exiled individual, sketching his profile and condition, as well as his vision about his own exile, but also the image projected about him by the Romanian communist authorities, were also some of the directions in approaching the subject of my first chapter. Finally, a distinctive section tries to outline the presence and activity of the Romanian royals abroad: King Carol II, Prince Nicolae, Princess Ileana, and King Mihai.

My second chapter – *The first forms of political organization within the Romanian exile (1946–1948)* – comprising four subchapters attempts to describe the first major forms of organization by the Romanian anti-communist and democratic exile, and also to portray the state of mind of exiles in the second half of the 1940’s, with a few examples of positioning by Western decision-makers towards their efforts. In short, the first subchapter presents the context in which the first political format of Romanians abroad appeared after the end of the Second World War, i.e. the Action Group of Geneva (1946), and the actions initiated by this group during the Peace Conference in Paris. The Group’s objective was to organize and guide the activities of Romanians

living abroad, protect Romanian interests and rights, tell the Western foreign public, press and governments about the situation in Romania, gain support for the Romanian national cause, and counter the official delegation of the pro-communist government in Bucharest. The chapter continues with a description of the context for the establishment of Consiliul Partidelor Politice Române (Council of Romanian Political Parties, 1947) and its activities. That Council was conceived as an assembly of the historically democratic Romanian parties (PNT, PNL and PSDI), its mission being that of helping those parties to initiate and manage co-ordinated action against the foreign power that had occupied Romania. Its major objective: regaining independence and freedom, and reinstate democracy. The importance of understanding the Council derives from two very important aspects for my theme. First of all, it gave the political basis for the establishment in 1949 of Comitetul Național Român (The Romanian National Committee). Secondly, the relationships and interactions among exiles within that political framework illustrate very well the atmosphere inside the exile and some of its specific moods, not just at the end of the 1940s, but also later on until 1989: tensions, disagreements, fights, splitting, and impossibility to avoid them and implement efficiently some common projects. On another tack, the penultimate subchapter devotes itself to the Romanian Group for a United Europe, the political framework under which Romanian exiles participated into the project of federalizing Europe, the European Movement, which started to materialize after the Congress of Europe in Hague (May 1948). The Group had its headquarters in Paris, was co-ordinated by Gafencu, and was admitted into the European Union of Federalists, one of the international groups included in the European Movement. By joining the efforts of the West towards a free and unified Europe, Romanian exiles believed they would keep their Romania in the debates of the West, the country that shared the same values of democracy and freedom, and their endeavours would be of good use to Romania once freed from dictatorship. Finally, the last subchapter traces the short-lived activity of Uniunea Democrată a Românilor Liberi (The Democratic Union of Free Romanians, 1948–1949), the first political project of General Nicolae Rădescu before the setup of Comitetul Național Român (The Romanian National Committee) that he temporarily led.

The third chapter is titled *The Romanian National Committee – the project of Romanian Government in Exile (1949–1975)*. As suggested by its very title, this section of my work focuses on the first major organization of the Romanian postwar exile, perhaps the most significant and the largest of all that existed before 1989. Unofficially of course, the Romanian National

Committee assumed the role of a Cabinet in exile, and found itself under the patronage of King Mihai. Its purpose was to represent the Romanian nation and protect its interests until it would free itself from dictatorship; to perform by any means activities meant to reestablish freedom and democracy in Romania; to co-ordinate and support assistance efforts for Romanian refugees; to guide co-operation among Romanians living abroad towards achieving their broad objective, i.e. freeing their home country from dictatorship. The first two subchapters are directly connected and bring to attention the broader context of relationships between the United States and the USSR, for a clearer understanding of how the U.S. stood in relation to East-European exiles and their national committees/councils that emerged in late 1940s, among which the Romanian National Committee. Also, this chapter sketches a short history of the debates held by exile leaders on the subject of the Romanian National Committee, until the public announcement of its establishment in the spring of 1949. Its internal organization and makeup, activity and inactivity over more than 3 decades, the crises it went through, disagreements between members, and, generally speaking, the internal and external issues that it faced, the criticisms directed at it, the visions and plans to reorganize, as well as the context of its disbanding, all are treated in this section of my work. Other aspects that come to complete the picture: actions launched by the Securitate against the Committee (but in very short, since they will be discussed in more detail in my last chapter); the various stances adopted by Western decision-makers against the background of the evolution over time of foreign policies in relation to the USSR and socialist countries; as well as interferences from Legionaries with this organization of democrat Romanians. In addition, I deemed it useful and relevant to insert a subchapter on Legionaries living abroad, and in particular their repeated attempts to penetrate the environment of Romanian democratic organizations, for several reasons. First of all, because Legionaries always constituted an object of constant dissension, tension, and anxiety among exiles. Second, because throughout my thesis I outline various benchmarks in relation to the activity and presence of historically democratic parties (PNT, PNL and PSDI), to the extent that their actions and manner of organization abroad can be traced in outline. In this case, then, I deemed it necessary to include an introduction of the Legionary projections and projects, as some of them interfered with those of democratic leaders.

The fourth chapter of my work – *The League of Free Romanians (1950–1963) - project for the union of Romanians abroad by Nicolae Rădescu, the last democratic premier* – performs an X-ray, so to speak, of the second largest Romanian political organization, by discussing the context

of its emergence, its vision on exile, organisational structure, makeup and activity, funding, relationships amongst its members and relations to Western decision-makers, especially Americans. Just like the Romanian National Committee, the major goal of the League of Free Romanians was the fight to liberate Romania from communism, and gain independence for the reunified territory of the country, and democracy on the basis of constitutional monarchy. Other objectives of the League were to represent and support Romanians living abroad, co-operate with the organizations of other East-European exiles, and with Westerners or various international organizations.

My fifth chapter – *The Romanian National Council (1978–1989) - a political project of Nicolae Penescu, ex-secretary general of the National Peasant Party* – focuses on the beginnings of regrouping and reorganization of the Romanian political exile on foundations and visions different from those adopted in the late 1940s and early 1950s. Also seen as a 'worldwide' organization, the Council stood as a first strong revival of the Romanian exile, meanwhile left without its previous large forms of representation (the Romanian National Committee, the League of Free Romanians) and for a long time inactive due to several factors: the policy of the West towards the East, lack of funding, the death of some of the old leaders of the Romanian exile, intense disagreements among exiles, actions by the Secret Police to divide them, etc. After new exiles arrived abroad, combined with a different international context especially after the Helsinki Agreements (1975), plus a new willingness of the West to see and understand the condition of peoples in Socialist countries, and also to help alleviate their plight, including by support given to exile organizations, all of these factors determined a regrouping of exiles. This chapter presents therefore the broader context for the emergence of the new 'worldwide' exile body, a profile of its founder (Nicolae Penescu), how it was structured, its vision about exile, the actions initiated, how they were received among exiles, and the stance taken by the Securitate in relation to its activities and leaders.

The sixth chapter – *The Worldwide Union of Free Romanians (1984–1989) - the political project of Ion Rațiu* – dedicates itself to the fourth and last 'worldwide' organization of the postwar Romanian exile. After the actual setup of the Romanian National Council in 1980, the Union was the second big attempt to regroup and reorganize the Romanians living abroad, coming up within a very important context, as the anti-Communist action from abroad had started to gain notoriety and support inside democratic societies – something that was rather lacking during the 1960s and

1970s. This section of my work includes above all else a profile of the founder and chairman of the Union (Ion Rațiu), a description of the larger context of its formation, organisational structure, activity, relationships with other Romanian groups, and with governments in places where it was active, as well as details about the actions taken by Bucharest against it.

Finally, my seventh and last chapter, titled *Emigration and exile versus Romanian communist authorities. Building the Image of 'The Other'*, aspires to bring face to face the two worlds: the communist power in Bucharest versus the anti-communist opposition abroad. The first subchapter outlines the propagandistic actions launched by Romanian communist authorities against emigration in a broad sense, and against exile in particular. The second subchapter describes the legal consequences for Romanians living abroad. The third subchapter sketches the informational and operational framework built by Romanian Intelligence Services for emigration and exile targets. External agents, influence agents, and Secret Service informers amid Romanian political exile, with several case studies (Silviu Crăciunaș, Virgil Veniamin, V. V. Tilea) are the subject of the fourth subchapter. The surveillance of the exiles who had founded/led the four organizations around which my thesis is built (i.e. Comitetul Național Român, Liga Românilor Liberi, Consiliul Național Român, Uniunea Mondială a Românilor Liberi) is the subject of the fifth subchapter, while the last one sets a few benchmarks for the perception, discourse and actions of the Romanian exile in relation to the presence and activity of the communist regime abroad.

Thus, taken overall, the seven chapters of my work try to offer a sort of radiographic image across the Romanian anti-communist activity outside Romania, how political exiles organized themselves under the banner of their own political bodies, representing both Romanians living abroad and inside the country. In other words, the cause of all of them: denouncing the communist regime as forcefully imposed, and maintained through repression, terror, abuse, censorship; exposing internationally the nature of that regime and its consequences for the Romanian people and Romania, deeply bound to Europe and democratic principles and values; freeing Romania from dictatorship and reinstating democracy. In response to all of this, the regime in Bucharest acted at all possible levels: informational-operational, legislative, propagandistic. Monitoring exiles, creation/deepening of general distrust and mutual suspicion among exiles, knowledge of their plans and actions in order to neutralize and counter them, disbanding political organizations or taking over their leadership, tarnishing the reputations of exiles, infiltrating their circles, blackmail, manipulation, even kidnapping and physical elimination, so-called *positive influencing*

and attracting exiles to become collaborators, determine them to repatriate, all these were among the objectives pursued by decision-makers in Bucharest.

Selective Conclusions

The Romanian postwar exile was an important opposition to the communist regime in Romania. Seen besides the interior opposition, much better known and documented today, the opposition from abroad expresses the authentic and traditional attitudes of Romanians towards communism – a regime imposed by force from the USSR. Anti-communist action organized abroad and continuing without pause until 1989 represented a voice that made it known at an international level, the drama of Romania under dictatorship, always speaking about repression, terror, abuse, serious violations of human rights, censorship, all kinds of shortages, etc. The limitations and, more often than not, the lack of results from Romanian action abroad against the powers in Bucharest had to do with the relationships between the West and the USSR/Socialist states, largely characterized by an opening for collaboration.

Extremely concerned by how Romania was perceived externally, and trying to adhere to various international structures and co-operate with the West to gain mainly economic benefits, and therefore irked by the denouncement of the Romanian regime abroad and revelation of realities in the country, the Romanian authorities in Bucharest put up a lot of effort to undermine the exile, discredit it, and, particularly during the 1980s, exert pressure on it. That is why Romanian exiles were always a target for communist decision-makers in Romania, always interested to find a lot of things about them. First of all, to know as many details as possible about their plans and activities, in order to stop or counter them, or reduce their impact. Secondly, to defame them, destroy their credibility, disgrace, intimidate, blackmail them, force them to collaborate, kidnap and even kill them.

The consolidation of the communist regime and Securitate led to a destabilization of exile structures, where they created a vast network of officers, residents, influence agents, informers, collaborators, who infiltrated the world of exiles, some of them even accepting to collaborate with the regime. Thus, the Romanian exile always oscillated between unity and division, between authentic opposition and co-operation with the communist regime. That is why we cannot attribute in quasiunanimity an anti-communist character to the whole of the Romanian postwar exile, but by researching the biographies of individual exiles we can discover some that, especially as

compared to others, are authentic examples of people who tried to create *a Romania in freedom, an alternative Romania* outside the borders of the actual country, meant to salvage and keep safe from communism the Romanian language, history and culture, but also a certain set of democratic principles and values.

Table of contents

Introduction.....	1
Argument	5
Aim and objectives	14
Historiography of the subject and sources	4
Structure of the paper.....	4
Methodology, concepts and theoretical aspects	30
Chapter 1. The international and national post-war context and the Romanian exile.....	32
1.1. The general framework of World War II and the emergence of the bipolar world.....	32
1.2. Establishment of the communist regime in Romania	38
1.3. Brief history of Romanian emigration and exile before 1945	44
1.4. Exile of the <i>captive nations</i> – the Romanian case	51
1.5. Members of the Royal House of Romania in exile	62
1.5.1. King Carol II (1893-1953).....	62
1.5.2. Prince Nicolae (1903-1978).....	64
1.5.3. Princess Ileana (1909-1991).....	71
1.5.4. King Mihai (1921-2017).....	74
Chapter 2. The first forms of political organization of exile (1946-1948).....	81
2.1. The Geneva Action Group and the Paris Peace Conference. The first discussions on the formation of a Romanian National Committee	81
2.2. The Council of Romanian Political Parties. The cooperation of National-Peasant – National Liberal - Independent Social Democratic Parties in order to organize and represent the post-war Romanian exile.	88
2.3. The Romanian Group for United Europe – the collaboration framework of Romanian exiles to the federalization project of Europe	93
2.4. The Democratic Union of Free Romanians – the first political project in exile of General Nicolae Rădescu, the last democratic prime minister.....	100
Chapter 3. Romanian National Committee - project of the <i>Government of Romania in exile</i> (1949-1975).....	111
3.1. Brief history of the debate of the leaders of the exile on the Romanian National Committee up to the time of the public announcement of its formation (1948 - 10 May 1949)	111

3.2. The vision of American decision-makers about the leaders of Central and Eastern European political emigration and the existence of their national committees/councils on the US territory (1946-1949)	117
3.3. Internal organization of the Romanian National Committee	122
3.4. Political, humanitarian/philanthropic, publicistic and cultural concerns and actions.....	130
3.5. Humanitarian assistance to Romanian refugees under the aegis of the Romanian National Committee.....	160
3.5.1. The situation of the Romanian political refugees in the immediate years of the second World War: The international legal framework, ways of departure from Romania and problems encountered	160
3.5.2. The Romanian Assistance Committee (CAROMAN), a humanitarian organization coordinated by the Romanian National Committee.....	173
3.6. "Carol I" Royal University Foundation – the cultural project of the Romanian National Committee.....	181
3.7. Crises, dissensions and reorganization projects within the Romanian National Committee	187
3.7.1. The matter of National Fund.....	187
3.7.2. Major moments of misunderstanding and crisis within the Romanian National Committee. Plans and debates to reform the organization and to reorganize the exile (1960-1970).....	198
3.7.3. The last years of existence of the Romanian National Committee	227
3.7.4. Legionaries and former legionaries outside Romania. Some general data on their organization and activity and their interest in the Romanian National Committee	230

Chapter 4. League of Free Romanians (1950-1963), the project of uniting Romanians abroad of the last democratic prime minister, Nicolae Rădescu 244

4.1. The context of the emergence of the League of Free Romanians. Composition, purpose, objectives.	244
4.2. Political, socio-cultural and journalistic actions of the organization	258

Chapter 5. Romanian National Council (1978-1989) – the political project of Nicolae Penescu, former secretary general of the National Peasants' Party (PNT)..... 279

5.1. The context of the departure from Romania of Nicolae Penescu, founder of the Romanian National Council. His first contacts with Romanian exiles and his vision of organizing anti-communist action abroad.....	279
5.2. The context of the establishment of the Romanian National Council and the way of organization	286
5.3. Criticism of the organization in exile	301
5.4. The activity of the Romanian National Council	304
5.5. The magazines <i>Lupta Românească</i> (France) and <i>Azi spre Mâine</i> (FRG)	316

Chapter 6. The World Union of Free Romanians (1984-1989) – Ion Ratiu’s political project 326

6.1. Short biography of Ion Ratiu, the initiator of the organization	326
6.2. The context of appearance and the basis of organization	334
6.3. Activities and statements	347
6.4. The newspaper <i>Românul Liber</i> (1985-1989).....	384

Chapter 7. Building the image of “the other.” Emigration and exile versus the Romanian communist authorities 391

7.1. Propagandistic measures adopted by the Romanian communist authorities for emigration and exile. From the Romanian Committee for Repatriation and the newspaper <i>Glasul Patriei</i> (1955-1972) to <i>Romania</i> Association and the newspaper <i>Tribuna României</i> (1972-1989).....	391
7.2. Legal consequences for Romanians living abroad: withdrawal of Romanian citizenship and confiscation of property from the country. The evolution of the Romanian legislative framework regarding Romanian citizenship.	416
7.3. The operational framework of the Romanian intelligence services dedicated to emigration and exile	420
7.4. Foreign agents, agents of influence and informants of the Securitate inside the political exile. Case studies: Silviu Crăciunaș, Virgil Veniamin, Virgil Viorel Tilea.	429
7.4.1. Silviu Crăciunaș – the longest-serving and most effective agent of the Securitate in exile. From external agent of Securitate to representative of the Romanian National Committee to the Assembly of Captive European Nations	429
7.4.2. Virgil Veniamin – the delegate of the Romanian National Committee for Europe - between the representation of the exile and the collaboration with the Securitate	440
7.4.3. Viorel Tilea – from ambassador and leader of the Romanian exile on English territory to agent of influence of the Securitate.....	452
7.5. Informative pursuit of Romanian exiles leaders/initiators of the Romanian National Committee, the League of Free Romanians, the Romanian National Council and the World Union of Free Romanians. Case studies: Nicolae Rădescu, Mihail Fărcășanu, Nicolae Penescu, Ioana Brătianu, Ion Rațiu și Doru Novacovici.	454
7.5.1. Nicolae Rădescu – the last democratic Prime Minister of Romania, the first president of the Romanian National Committee and of the League of Free Romanians	455
7.5.2. Mihail Fărcășanu – member of the Romanian National Committee and president of the League of Free Romanians	457
7.5.3. Nicolae Penescu - initiator of the Romanian National Council - from initial contacts with the Bucharest regime to anti-communist activity in France (1968-1981)	460
7.5.4. Ioana Brătianu – first president of the Romanian National Council (1980-1981).....	471
7.5.5. Ion Rațiu - president of the World Union of Free Romanians.....	474
7.5.6. Doru Novacovici - secretary general of the World Union of Free Romanians.....	486
7.6. Indicative aspects on the perception, speech and actions of exile related to the presence and activity of the Romanian communist regime abroad	492

Conclusions.....	498
Annexes	501
Unique photos.....	501
Bibliography	510

Bibliography

I. Primary sources

I.A. Unpublished Documents

Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității:

Fond Documentar – dosare: 011641; 000132; 210; 000053, vol. 21, 34;

Fond Informativ – dosare: 155108, vol. 1-2; 150632, vol. 1; 3788, vol. 1; 003331, vol. 1-2; 1153;

Fond Penal – dosare: 000213, vol. 70;

Fond Rețea – dosare: 000802; 45665;

Fond SIE – dosare: 00040; 00044; 00065; 00153; 00392; 00687 (2 vol.); 721; 00743; 873; 1215; 1405; 1653; 2390; 01762; 02390; 11265; 12050; 19362; 44057; 44215; 54567;

Arhiva Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc

Fond Sanda Budiș – u.a.: 1; 2; 3; 10; 11; 14; 15; 37; 47; 78;

Fond Ion Dumitru – u.a.: 12; 16; 19; 48; 62; 64; 65; 68; 69; 71; 72; 74; 75; 76; 77; 78; 80; 81; 82; 83; 85; 86; 90; 91; 115;

Fond Victor Frunză – u.a.: 3; 5; 7;

Fond Ștefan Gane – u.a.: 1; 2; 3; 5;

Fond Sanda Stolojan – u.a.: 2; 3; 6; 11; 8; 18;

Fond George Zăgănescu – u.a.: 29; 31;

Arhiva Institutului Român/Bibliotecii Române din Freiburg (Germania)

Fond Texte Documentare – dosare: 13; 14; 52; 53; 54; 55; 108; 141; 215; 228; 229; 230; 232; 501; 502; 503; 505; 507; 509; 512; 514; 515; 516; 517; 518; 519; 520; 542; 545; 652; 822; 921; 1301; 1305; 1369; 1547; 1711; 1712; 1754; 2087-2090; 2908-2918; 2911;

Arhivele Naționale Istorice ale României

Fond CC al PCR, Secția Relații Externe – dosare: 1/1945; 42/1946; 11/1947; 17/1947; 29/1947; 1/1951; 5/1955; 41/1955; 63/1955; 62/1956; 66/1957;

Colecția „Gabany Anneli Ute” – dosare: 157; 158;

Open Society Archives (Budapesta, Ungaria)

HU OSA 300-60-1, boxes: 118; 128; 129; 131; 197; 198; 199; 200; 202; 203; 205;

I.B. Published documents

Berindei, Mihnea, Dobrinu, Dorin, Goșu, Armand, *Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, Istoria comunismului din România: documente. Perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej (1945-1965)*, Editura Humanitas, București, 2009

Calafeteanu, Ion, *Politică și exil. Din istoria exilului românesc (1946-1950)*, Editura Enciclopedică, București, 2000

Idem, *Exilul românesc. Erodarea speranței. Documente (1951-1975)*, Editura Enciclopedică, București, 2003

Chiper, Ioan, Constantiniu, Florin, Pop, Adrian, *Sovietizarea României – percepții anglo-americiane*, Editura Iconica, București, 1993

- Ciobanu, Mircea, *Regele Mihai și exilul românesc*, Editura Princeps, Iași, 1994
- Cornea, Doina, *Scrisori deschise și alte texte*, Editura Humanitas, București, 1991
- Demetriade Ionel, Oana, Șerbănescu, Alexandru, *Generalul Nicolae Rădescu. Profilul unui om de stat în imagini și documente*, Editura Oscar Print, București, 2015
- Dobre, Dumitru, Huiu, Iulia, Toader, Mihaela, *Sursele Securității informează*, Editura Humanitas, București, 2008
- Dobre, Florica (coord.), *Securitatea. Structuri/cadre, obiective și metode (1948-1967)/(1967-1989). Documente inedite din arhivele secrete ale comunismului*, vol. 1-2, Editura enciclopedică, București, 2006
- Dobrinescu, Valeriu Florin, Pătroiu, Ion, *Carol al II-lea în exil. Documente diplomatice*, Editura Vremea, București, 2002
- Idem, *Documente franceze privind începutul organizării exilului românesc*, Editura Vremea, București, 2003
- Dumitrescu, Vasile C., *O istorie a exilului românesc (1944-1989)*, ediție îngrijită de Victor Frunză, Editura Victor Frunză, București, 1997
- Dobre, Dumitru, Taloș, Dan, *Românii în exil, emigrație și diaspora. Documente din fosta Arhivă a CC al PCR*, Editura Pro Historia, București, 2006
- Gafencu, Grigore, *Politica în exil: 1942-1957*, ediție îngrijită de Nicolae Petrescu și Gheorghe Zamfir, Editura Oscar Print, București, 2000
- Grigore, Monica, Ionel, Oana, Marcu, Dragoș, *Un sfert de veac de urmărire: documente din dosarele secrete ale generalului Nicolae Rădescu*, Editura Enciclopedică, București, 2004
- Oprea, Marius, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989)*, Editura Polirom, Iași, 2002
- Rădescu, Nicolae, *Munca forțată în România*, Editura Jurnalul literar, București, 2000
- Vișoianu, Constantin, *Misiunile mele*, ediție îngrijită de George G. Potra și Nicolae Dinu, Editura Enciclopedică, București, 1997
- Vladimirov, Iulia, *Monica Lovinescu în documentele Securității (1949-1989)*, Editura Humanitas, București, 2012
- Zamfirescu, Dinu, *Cărțile Securității. Agenți de influență din exilul românesc*, Editura Polirom, București, 2013

Zamfirescu, Dinu, Dobre, Dumitru, Moldovan, Iulia, *Urme pierdute, urme regăsite. Cazul Silviu Crăciunaș*, Editura Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc, București, 2008

Zamfirescu, Dinu, Dobre, Dumitru, Nanu, Veronica, Calafeteanu, Ion, *România la Conferința de Pace de la Paris*, vol. I-II, Editura „Monitorul Oficial”, București, 2007-2011

****Comandanți fără armată. Exilul militar românesc (1939-1972)*, ediție de Dumitru Dobre, Veronica Nanu, Mihaela Toader, Editura Pro Historia, București, 2015

****George Ciorănescu și exilul românesc. Documente din arhiva Fundației Regale Universitare Carol I*, ediție de Matei Cazacu și Chrisula Ștefănescu, Editura Institutului Cultural Român, București, 2007

****Grigore Gafencu și proiectul Europei Unite. Documente (1944-1956)*, ediție îngrijită de Mioara Anton, Laurențiu Constantiniu, Dan Taloș, Editura Curtea Veche, București, 2013

****Grigore Gafencu și moștenirea sa. Documente din Arhivele Securității (1946-1957; 1966-1970)*, ediție îngrijită de Florica Dobre și Dumitru Dobre, Editura MNLR, București, 2013

****Personalități ale exilului românesc în arhivele Securității*, ediție îngrijită de Dumitru Dobre, Iulia Huiu, Veronica Nanu, Editura Corint, București, 2007

I.C. Documents available online

Convenție privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, disponibilă la: https://www.unhcr.org/ro/wp-content/uploads/sites/23/2016/12/1951_Convention_ROM.pdf

Decretul nr. 33/1952 privitor la cetățenia Republicii Populare Române, disponibil la: <https://lege5.ro/gratuit/g42tknjv/decretul-33-1952-privitor-la-cetatenia-republicii-populare-romane>

Decretul nr. 253/1955 privind înlesnirea repatrierii unor cetățeni și foști cetățeni români și amnistierea celor repatriați, disponibil la:

<https://lege5.ro/Gratuit/g42tomzw/decretul-nr-253-1955-privind-inlesnirea-repatrierii-unor-cetateni-si-fosti-cetateni-romani-si-amnistiarea-celor-repatriati>

Decretul-lege nr. 7/31.12.1989 privind repatrierea cetățenilor români și a foștilor cetățeni români, disponibil pe site-ul Camerei Deputaților:

http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm act_text?id=11003

Legea nr. 24 din 17 decembrie 1971 privind cetățenia română, disponibilă pe site-ul Camerei Deputaților:

http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm act_text?id=9845

Securitatea, periodic intern al poliției politice române (1968-1989), disponibil pe site-ul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității:

http://www.cnsas.ro/periodicul_securitatea.html

„Evaziunea. Trecerea frauduloasă a frontierei”, disponibil pe site-ul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității:

<http://www.cnsas.ro/documente/judete/Cluj/13.pdf>

„Situatie privind persoanele arestate pentru infracțiunile tentativă, acte preparatorii, complicitate și trecere frauduloasă a frontierei pe perioada 1 octombrie 1963 – 1 octombrie 1965” (ACNSAS, Fond Documentar, dosar nr. 000053, vol. 21), disponibilă pe site-ul Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității:

http://www.cnsas.ro/documente/statisticile%20securitatii/D%20000053_021.pdf

Fișa matricolă penală a lui Oliviu Beldeanu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici%20executati*B*Beldeanu%20Oliviu

Fișa matricolă penală a lui Ioan Bujoiu, din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*B*B%2008.%20Bud%20-%20Bunus*Bujoiu%20Ioan%20I

Fișa matricolă penală a lui Radu Câmpeanu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*C*C%2001.%20Caba%20-%20Cararus*Campeanu%20Radu%20D

Fișa matricolă penală a lui Dan Cernovodeanu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*C*C%2003.%20Cernazeanu%20-%20Chivulescu*Cernovodeanu%20Dan%20I

Fișa matricolă penală a lui Constantin Cesianu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*C*C%2003.%20Cernazeanu%20-%20Chivulescu*Cesianu%20Constantin%20St

Fișa matricolă penală a lui Gheorghe Dreve din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*D*D%2005.%20Dragon%20-%20Duminica*Dreve%20Gheorghe

Fișa matricolă penală a lui Alexandru Herlea din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*H*H%2001.%20Haag%20-%20Hexan*Herlea%20Alexandru%20A

Fișa matricolă penală a lui Nicolae Fărcășanu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*F*F%2001.%20Fabian%20-%20Fezes*Farcasanu%20Nicolae

Fișa matricolă penală a lui Radu Niculescu-Buzești din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*N*N%2003.%20Nibi%20-%20Niculescu-Buzesti*Niculescu-Buzesti%20Radu

Fișa matricolă penală a lui Dan Novacovici din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*N*N%2004.%20Niculet%20-%20Nyulas*Novacovici%20Dan

Fișa matricolă penală a lui Doru Novacovici din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*N*N%2004.%20Niculet%20-%20Nyulas*Novacovici%20Doru

Fișa matricolă penală a lui Pavel Pavel din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*P*P%2004.%20Pat%20-%20Pavel*Pavel%20Pavel

Fișa matricolă penală a lui Nicolae Penescu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*P*P%2005.%20Pavelca%20-%20Petcut*Penescu%20Nicolae%20N

Fișa matricolă penală a lui Vladimir Penescu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*P*P%2005.%20Pavelca%20-%20Petcut*Penescu%20Vladimir

Fișa matricolă penală a lui Gheorghe Strat din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*S*S%2015.%20Strachescu%20-%20Susuionu*Strat%20Gheorghe%20Z

Fișa matricolă penală a lui Ion Varlaam din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*V*V%2001.%20Vac%20-%20Vasilcoiu*Varlam%20Ioan%20H

Fișa matricolă penală a lui Ioan Venetu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*V*V%2002.%20Vasile%20-%20Viktorin*Venetu%20Ioan%20I

Fișa matricolă penală a lui Gheorghe Veniamin din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*V*V%2002.%20Vasile%20-%20Viktorin*Veniamin%20Gheorghe%20L

Fișa matricolă penală a lui Ion Zurescu din Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibilă pe site-ul Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc:

https://www.iiccmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*Z*Z%2002.%20Zara%20-%20Zwolfer*Zurascu%20Ion

„Activities of the Rumanian Iron Guard in Argentina” (18 aprilie 1949), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r002700500010-0>

„Activities of Rumanian Iron Guardists in Argentina” (28 aprilie 1949), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r002600720004-4>

„Activities of Rumanian Iron Guardists in Argentina” (18 mai 1949), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r002700500010-0>

„Activities and Political Orientation of Officers of Rumanian Movement for European Unity” (23 februarie 1950), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r004300640001-7>

„Activities of the Rumanian Iron Guard in Argentina” (17 februarie 1951), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r006900050012-2>

„Activities of the Rumanian Iron Guard in Argentina” (20 aprilie 1951), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r007300620001-6>

„Activities of Paris office of CAROMAN, the Rumanian Relief Organization” (2 februarie 1950), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r004200590001-4>,

„Formation of Rumanian Committee in the U.S. zone of Germany” (11 aprilie 1949), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r002600260007-2>;

„Reorganization of CAROMAN” (31 iulie 1950), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r005400230001-0>

„Rumanian activities in Austria” (19 iulie 1950), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r005200490002-3>

„Rumanian Refugees in Yugoslavia” (23 decembrie 1948), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r002100840008-2>

„Rumanian Refugees in Yugoslavia” (28 martie 1949), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r002500610004-7>

„Rumanian Refugees in Yugoslavia” (16 martie 1952), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp82-00457r010700220006-7>

Piros, Mark, „The disillusioned: 12 million refugees from communism” (octombrie 1959, pp. 1-2), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp81-01043r004100140007-0>

„The case of the missing exile” (13 septembrie 1982), Colecția General CIA Records, disponibil pe site-ul Central Intelligence Agency:

<https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp90-00552r000606570001-8>

United Nations Treaty Collection, International Refugee Organization (IRO) - to the Convention on the Privileges and Immunities of the Specialized Agencies (Geneva, 29 March 1949), disponibilă pe site-ul United Nations:

https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=III-2-10&chapter=3&clang=en

I.D. Oral history interviews and speeches

Armanca, Brîndușa, *Frontieriștii. Istoria recentă în mass-media*, Editura Curtea Veche, București, 2011

Ciobanu, Mircea, *Convorbiri cu Mihai I al României*, Editura Humanitas, București, 1992

Idem, *Nimic fără Dumnezeu. Noi convorbiri cu Mihai I al României*, Editura Humanitas, București, 1992

Constantinescu, Silvia, *Exil: oameni și idei*, Editura Curierul Românesc, București, 1995

Cornea, Delia Roxana, *Recuperări istorice: Asociația Foștilor Deținuți Politici Români de la Paris*, Institutul Național Pentru Memoria Exilului Românesc, Editura CNI, București, 2010

Din istoria României: Vlad Georgescu în dialog cu principesa Ileana (3 interviuri disponibile la:

<https://moldova.europalibera.org/a/25646595.html>; <https://moldova.europalibera.org/a/25646624.html>; <https://moldova.europalibera.org/a/25646649.html>

Gafencu, Grigore, *Învățămintele istoriei. Articole, discursuri și interviuri din presa exilului*, ediție îngrijită de Dan Taloș, Editura Curtea Veche, București, 2010

Iluzia cristalizării. Comunism, exil, destine. Liliana Corobca în dialog cu Radu Negrescu-Suțu, Editura Corint, București, 2019

Interviu cu Maria Brătianu realizat de Virginia Călin - disponibil la: <https://www.rador.ro/2018/01/03/o-singura-solu%E1%B9%ADie-plecarea-maria-si-ioana-bratianu/>

Interviu cu Marie-Hélène Fabra Brătianu (nepoată a lui Gheorghe Brătianu) realizat de Denis Grigorescu – disponibil la: https://adevarul.ro/locale/pitesti/interviu-eveniment-marie-helene-fabrabratianu-romanii-isi-imagineaza-descendentii-bratienilor-foarte-bogatisunt-dezolata-sa-i-dezamagesc-1_57c81f0d5ab6550cb84824d0/index.html

Interviu cu Theodor Cazaban realizat de Marilena Rotaru – disponibil la: <https://www.youtube.com/watch?v=SuMMCdUaNE8> (partea I); https://www.youtube.com/watch?v=BnwJ_O5XtYY (partea a 2-a)

Interviu cu Neagu Djuvara realizat de Sorin Gabriel Ioniță – „Noi, reprezentanții vechiului exil, aveam convingerea că peste patru-cinci ani ne întoarcem în România”, în *Caietele INMER*, anul VI, nr. 14, martie 2009

Interviu cu Ingrid Alina Fotino, disponibil la: <https://www.memoryofnations.eu/ro/fotino-nascuta-popa-ingrid-alina-20121220-0>

Interviu cu Monica Pillat realizat de publicația online *Botoșăneanul*, disponibil la: <https://www.botosaneanul.ro/interviuri/monica-pillat-norocul-meu-a-fost-sa-ma-nasc-intr-o-familie-ale-carei-doamne-mi-au-devenit-modele-de-noblete-sufleteasca-dar-si-de-imaginatie-creatoare/>

Interviu cu Dinu Zamfirescu realizat de Andreea Iustina Opreș, București, 2017 (în arhiva personală a doctorandei)

Interviu cu Rodica Novacovici (soția exilatului Doru Novacovici) realizat de Andreea Iustina Opreș, București, 2016 (în arhiva personală a doctorandei)

Ștefănescu, Crisula, *Între admirație și iubire. De vorbă cu Alexandru Ciorănescu*, Editura „Jurnalul literar”, București, 2000

Eadem, *Valoare și adevăr. De vorbă cu Nicolae Florescu*, Editura Aius, Craiova, 2021

I.E. Diaries, memoirs and memories

Amzăr, Dumitru Cristian, *Jurnal berlinez*, ediție îngrijită de Dora Mezdrea și Dinu D. Amzăr, Editura România Press, București, 2005

Beldeanu, Oliviu, *Memorial anticomunist din închisoare*, prefață de Titu Popescu, Editura "Jurnalul literar", București, 1999

Bossy, Raoul, *Jurnal (2 noiembrie 1940 – 9 iulie 1969)*, ediție îngrijită de Ion Mamina, Editura Enciclopedică, București, 2001

Budiș, Sanda, *Fata tatei și mama fetei. Istoria unei vieți între România și Elveția*, Editura Polirom, Iași, 2012

Butariu, Miron, *O viață de om*, Editura Academiei Româno-Americane de Științe și Arte, Los Angeles, 1991

Caraza, Grigore, *Aiud însângerat*, Editura Conta, Piatra Neamț, 2010

Carp, Mircea, *Aici Mircea Carp, să auzim numai de bine!*, Editura Polirom, Iași, 2013

Cesianu, Constantin, *Salvat din infern*, Editura Humanitas, București, 1992

Ciorănescu, George, *Pagini de jurnal, portrete, amintiri*, ediție îngrijită de Crisula Ștefănescu, Editura Institutului Cultural Român, București, 2003

Constantinescu, Leontin Jean, *Jurnal (1947-1958)*, ediție îngrijită de Nicolae Florescu, Editura „Jurnalul literar”, București, 1998

Cornea, Doina, *Jurnal: ultimele caiete*, Editura Fundației Academia Civică, Centrul Internațional de Studii asupra Comunismului, București, 2009

Crăciunaș, Silviu, *The lost footsteps*, Editura Collins and Harvill Press, Londra, 1961

Idem, *Urme pierdute*, Editura Enciclopedică, București, 2000

Cretzianu, Alexandru, *Ocazia pierdută*, ediție îngrijită de Valeriu Florin Dobrinescu, Editura Institutului European, Iași, 1995

Djuvara, Neagu, *Amintiri din pribegie (1948-1990)*, Editura Albatros, București, 2002

Idem, *Amintiri și povești mai deocheate*, Editura Humanitas, București, 2009

Golea, Traian, *Amintiri și acțiuni din exil*, Editura Criterion Publishing, București, 2005

Ileana, Princesă de România, Arhiducesă de Austria, *Trăiesc din nou*, Editura Humanitas, București, 2010

- Ionițoiu, Cicerone, *Memorii. Drama României văzută din exil*, ediție îngrijită de Cosmin Budeancă, Editura Polirom, Iași, 2011
- Kravchenko, Victor, *I chose freedom. The personal and political life of a Soviet official*, Scribners, New York, 1946
- Magheți, Doina, Steiner, Johann, *Mormintele tac. Relatări de la cea mai sângeroasă graniță a Europei*, vol. 1-2, Editura Polirom, Iași, 2009-2017
- Nimigeanu, Dumitru, *Însemnările unui țăran deportat din Bucovina*, Editura Vestala, București, 2006
- Novacovici, Doru, *Căderea tiraniei*, Editura Adam, București, 2006
- Idem, *Contra tiraniei*, Editura Adam, București, 2002
- Idem, *Din «România după gratii» spre libertate*, Editura Adam, București, 2001
- Paraschiv, Vasile, *Așa nu se mai poate, tovarășe Nicolae Ceaușescu! Memorii după 20 de ani*, Editura Curtea Veche, București, 2007
- Idem, *Lupta mea pentru sindicate libere în România*, Editura Polirom, Iași, 2005
- Pillat Edwards, Pia, *Zbor spre libertate. Scrieri din exil*, traducere de Mariana Neț, Editura Vremea, București, 2007
- Rațiu, Ion, *Cine mă cunoaște în țară așa cum sunt?*, Editura „Progresul Românesc”, București, 1991
- Idem, *Jurnal. Începuturile unui exil îndelungat (1940-1954)*, vol. 1, studiu introductiv, note și ediție de Stejărel Olaru, Editura Corint, București, 2017
- Idem, *Jurnal. Printre spioni și trădători de țară (1955-1962)*, vol. 2, studiu introductiv, note și ediție de Stejărel Olaru, Editura Corint, București, 2017
- Idem, *Jurnal. Reorganizarea exilului (1963-1968)*, vol. 3, studiu introductiv, note și ediție de Stejărel Olaru, Editura Corint, București, 2019
- Idem, *Jurnal. Anii rezistenței (1969-1973)*, vol. 4, studiu introductiv, note și ediție de Stejărel Olaru, Editura Corint, București, 2020
- Stoica, Vasile, *Suferințele din Ardeal*, ediția a IV-a, Editura Vicovia, Bacău, 2008
- Stroescu-Stînișoară, Nicolae, *În zodia exilului. Fragmente de jurnal*, Editura „Jurnalul literar”, București, 1994
- Tilea, Viorel Virgil, *Envoy Extraordinary. Memoirs of a Romanian diplomat*, Haggerston Press, Londra, 1998

Vintilă Bogdan, Ana, *Chemarea destinului. File din jurnalul exilului românesc din Sydney, Australia, și din istoria Bisericii lui*, Editura Ziua, București, 2004

I.F. Correspondence

Bălăcioiu-Lovinescu, Ecaterina, *Scrisori către Monica (1947-1951)/(1951-1958)*, vol. 1-2, Editura Humanitas, București, 2012-2017

Busuioceanu, Alexandru, *Un roman epistolar al exilului românesc. Corespondență*, ediție critică, note, traducere și scrisoare introductivă de Liliana Corobca, vol. 1-2, Editura „Jurnalul literar”, București, 2003-2004

Isar, Nicolae, *Memoria exilului pașoptist. Alexandru Christofi în corespondență cu Christian Tell (1852-1856)*, Editura Universitară, București, 2010

Pillat, Pia, *Sufletul nu cunoaște distanțele. Pagini de corespondență cu familia Pillat*, ediție de Monica Pillat, Editura Humanitas, București, 2009

Șeicaru, Pamfil, *Scrisori din emigrație*, ediție îngrijită de Rodica Șerbănescu și Nicolae Copoiu, Editura Europress, București, 1992

****Corespondența Alexandru Ciorănescu-George Ciorănescu 1946-1964 (Scrisori din arhiva George Ciorănescu)*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011

****Generalul Nicolae Rădescu în corespondența secretă a exilului*, ediție îngrijită de Nicolae Florescu și Ion Podocea, vol. I-III, Editura „Jurnalul literar”, București, 2000-2003

I.G. Press

I.G.A. Newspapers and magazines of exile

America (1959)

Azi spre Mâine (1981-1987, RFG)

Buletin de Informații pentru Români în Exil (BIRE), 1948-1989, Franța)

Buletin Informativ/Information Bulletin (1950-1953, SUA)

Curentul (1978-1989, RFG)
Curierul Român (1948-1950, Franța)
Curierul Românesc (1982-1989, Suedia)
Dialog (1982-1988)
Deșteaptă-te române (1987-1989)
Exilul Românesc (1956)
Free Romanian Press (1983-1985, Londra)
La Nation Roumaine (1949-1968, Franța)
Lupta (1983-1987)
Lupta Românească/Română (1981-1988, Franța)
Opinii (1983-1984, 1986, Franța)
Orizonturi (1952)
Patria (1949-1951, RFG)
Pro România (1989, Franța)
Rezistența (1948-1949, RFG)
România (1956-1970, SUA)
România Muncitoare (1957-1958)
Românul (1951-1957; 1960-1963, SUA)
Românul Liber (1985-1989, Londra)
The Free Romanian (1985-1986, Londra)
Uniunea Română (1948-1949)
Vatra (1960; 1976; 1979-1980; 1984-1987)
Vestitorul (1950)
Vocea Libertății (1963-1964, Grecia)

I.G.B. Press of the Romanian communist regime published abroad or in Romania

Glasul Patriei (1955-1972)
Scânteia (1947)
Tribuna României (1972-1989)

I.G.C. Press articles published in volumes

Constantinescu, Leontin Jean, *România între seceră și ciocan (1948-1953)*, ediție îngrijită de Nicolae Florescu, Editura „Jurnalul literar”, București, 2005

Fărcășanu, Mihail, *Viitorul libertății. Publicistică din țară și din exil (1944-1963)*, ediție îngrijită de Pia Bader Fărcășanu, Editura Polirom, Iași, 2013

Frunză, Victor, *Cît mai poate trăi un cadavru politic?*, Editura Victor Frunză, București, 1990

Idem, *Pentru drepturile omului în România*, Editura Victor Frunză, București, 1990

Georgescu, Horia, *În slujba neamului meu. Articole și scrisori apărute în publicații europene occidentale*, ediție îngrijită de Patricia Georgescu, Editura Archaeus, traducere de Laurențiu Hanganu, București, 1999

Idem, *Pentru cauza românească. Articole scrise în limba română*, ediție îngrijită de Ion Solacolu, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998

Merișanu, Nicolae, Majuru, Adrian, *Puterea comunistă și exilul în oglindă (texte polemice)*, Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, București, 2008

Niculescu, Adrian, *Din exil/După exil (1986-1996)*, Editura Univers, București, 1998

Novacovici, Doru, *Adevăruri la sfârșit de mileniu*, Editura Adam, București, 1999

****Din viața exilului românesc (1954-1968), vol. 1 (1954-1957)*, ediție îngrijită de Georgeta Filitti, Editura Speteanu, București, 2008

****Vocile exilului*, ediție îngrijită de Georgeta Filitti, Editura Enciclopedică, București, 1998

II. Secondary sources

II.A. Special works

Banu, Florin, *De la SSI la SIE. O istorie a spionajului românesc în timpul regimului comunist (1948-1989)*, Editura Corint, București, 2016

Behring, Eva, *Scritori români în exil, 1945-1989. O perspectivă istorico-literară*, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001

Delureanu, Ștefan, *Noile Echipe Internaționale și facerea Europei. Cooperarea democrației creștine și aportul exilului la reconfigurarea Istoriei*, Editura Tipogrup Press Buzău

Kádár Lynn, Katalin (ed.), *The Inauguration of Organized Political Warfare. Cold War Organizations sponsored by the National Committee for a Free Europe / Free Europe Committee*, Central European University Press, Budapest, 2013

Ioniță, Sorin Gabriel, *Publicațiile românești din exil despre problematica respectării drepturilor omului în România (1975-1989)*, Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, București, 2009

Mandache, Diana, *Exilul Regelui*, Editura Curtea Veche, București, 2016

Eadem, *Ileana, Principesa României*, Editura Corint, București, 2022

Marinescu, Aurel Sergiu, *O contribuție la istoria exilului românesc*, vol. 1-10, Editura Vremea, București, 1999-2004

Olaru, Stejărel, *Cei cinci care au speriat Estul. Atacul asupra Legației RPR de la Berna (februarie 1955)*, Editura Polirom, Iași, 2003

Olaru, Stejărel, Herbstritt, Georg, *STASI și Securitatea*, Editura Humanitas, București, 2005

Opriș, Ioan, *Aurel Decei sau destinul disperării*, Editura Enciclopedică, București, 2004

Selejan, Ana, *Glasul Patriei un cimitir al elefanților în comunism*, Editura Vremea, București, 2012

Stângaciu, Anca, *Securitatea și exilul intelectualilor români în Italia*, Editura Mega, Cluj Napoca, 2019

Tofan, Liviu, *A patra ipoteză. Anchetă despre o uluitoare afacere de spionaj*, Editura Polirom, Iași, 2012

Idem, *Ne-au ținut în viață. Radio Europa Liberă 1970-1990*, Editura Omnium, București, 2021

Idem, *Șacalul Securității: teroristul Carlos în solda spionajului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2013

Uscătescu, George, *Europa absentă*, traducere de Simona Avarvarei, Editura Institutului European, Iași, 2004

****Politică externă comunistă și exil anticomunist*, Anuarul Institutului Român de Istorie Recentă, vol. II, Editura Polirom, Iași, 2003

II.B. General works

Albu, Mihaela, Anghelescu, Dan, *L. M. Arcade - un scriitor român în exilul parizian*, Editura Aius, Craiova, 2020

Albu, Mihaela, Anghelescu, Dan, *Necunoscutul scriitor Virgil Ierunca*, Editura Aius, Craiova, 2020

Bodea, Cornelia, *Lupta românilor pentru unitate națională (1834-1849)*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967

Brătianu, Maria, *Gheorghe I. Brătianu. Enigma morții sale*, traducere în limba română de Antonia Constantinescu, Colecția Biblioteca Sighet, Fundația Academia Civică, 2003

Budeancă, Cosmin, Báthory, Dalia (ed.), *Istории (ne)spuse. Strategii de supraviețuire și integrare socioprofesională în familiile foștilor deținuți politici din Europa Centrală și de Est în anii '50- '60*, Editura Polirom, Iași, 2019

Buzatu, Gheorghe (coord.), *România în ecuația războiului și păcii (1939-1947). Aspecte și controverse*, ediția a II-a, Editura Mica Valahie, București, 2011

Cătănuș, Ana-Maria, *Vocația libertății. Forme de disidență în România anilor 1970-1980*, Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2014

Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a V-a revăzută și adăugită, Editura Enciclopedică, București, 2008

Constantiniu, Laurențiu, *Uniunea Sovietică între obsesia securității și a insecurității: Glacisul strategic în politica externă sovietică (1917-1949)*, Editura Corint, București, 2010

Corobca, Liliana, *Poezia românească din exil*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2006

Corobca, Liliana (ed.), *Panorama comunismului în România*, Editura Polirom, Iași, 2020

Courtois, Stéphane, *Comunism și totalitarism*, Editura Polirom, Iași, 2011

Cretzianu, Alexandru (ed.), *Captive Rumania*, Editura Praeger, New York, 1956

Cummings, Richard H., *Radio Free Europe's "Crusade for freedom". Rallying Americans behind Cold War Broadcasting, 1950-1960*, McFarland&Company, Inc., Publishers, Jefferson, North Carolina, and London, 2010

Dobrinescu, Valeriu Florin, *Emigrația română în lumea anglo-saxonă*, Institutul European, Iași, 1993

Gaddis, John, Lewis, *Războiul Rece*, Editura Rao, București, 2009

Georgescu, Adriana, *La început a fost sfârșitul. Dictatura roșie la București*, Editura Humanitas, București, 2019

Ionescu, Ghiță, *Comunismul în România*, traducere din limba engleză de Ion Stanciu, Editura Litera, București, 1994

Idem, *The Politics of the European communist states*, New York, Frederick A. Praeger, 1967

Isar, Nicolae, *Din istoria generației de la 1848. Revoluție – exil – destin istoric*, Editura Universitară, București, 2006

Jurju, Cornel, *Doina Cornea. Dincolo de zid. Individualitate, autenticitate și opoziție în comunism*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2017

Kennel, Herma Köpernik, *Jogging cu Securitatea*, Editura Universal Dalsi, București, 1998

Lane, Thomas, Wolański, Marian, *Poland and European Integration. The Ideas and Movements of Polish Exiles in the West, 1939–91*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2009

Lazăr, Traian D., *Iuliu Maniu și serviciile secrete (1940-1944)*, Editura Mica Valahie, București, 2006

Petrescu, Cristina, *From Robin Hood to Don Quixote. Resistance and Dissident in Communist Romania*, Editura Enciclopedică, București, 2013

Rațiu, Ion, *Moscova sfidează lumea*, Editura Signata, Timișoara, 1990

Idem, *Politică pentru Occident*, Editura „Progresul Românesc”, 1992

Idem, *România de astăzi. Comunism sau independență?*, Editura „Românul Liber”, Londra, 1990

Riasanovsky, Nicholas, *O istorie a Rusiei*, Editura Institutului European, Iași, 2001

Stoica, Vasile, *Suferințele din Ardeal*, ediția a IV-a, Editura Vicovia, Bacău, 2008

Țărău, Virgiliu, *Alegeri fără opțiuni: primele scrutinuri parlamentare din Centrul și Estul Europei după cel de-al doilea război mondial*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2005

Vițalaru, Adrian, *Nicolae Petrescu-Comnen. Diplomat*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014

Werth, Nicolas, *Istoria Uniunii Sovietice de la Lenin la Stalin (1917-1953)*, traducere, cuvânt înainte și note de Florin Constantiniu, Editura Corint, București, 2000

****Raportul final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România*, Vladimir Tismăneanu (președinte) București, 2006, disponibil la:

http://old.presidency.ro/static/rapoarte/Raport_final_CPADCR.pdf

II.C. Studies and articles

Bosomitu, Ștefan, Drăghia, Dan, Muraru, Andrei, „Securitatea și atentatele cu colete-capcană împotriva lui Nicolae Penescu, Paul Goma și Șerban Orescu (3-4 februarie 1981)”, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (ed.), *Stat și viață privată în regimurile comuniste*, Editura Polirom, Iași, 2009, pp. 386-406

Chiper, Ioan, Constantiniu, Florin, „Modelul stalinist de sovietizare a României”, în *Arhivele Totalitarismului*, Anul III, nr. 3/1995

Leich, John Foster, „Great expectations: The Nationals Councils in exile 1950-1960”, în *The Polish Review*, vol. 35, no. 3/4 (1990), pp. 183-196

Oprea, Marius, „Făuritorii Unirii – Destine în comunism / Ion Pop, secretarul Adunării de la Alba Iulia, a fost întemnițat cinci ani, fără să fie condamnat”, disponibil la: <https://www.mediafax.ro/editorialistii/fauritorii-unirii-destine-in-comunism-ionel-pop-secretarul-adunarii-de-la-alba-iulia-a-fost-intemnitat-cinci-ani-fara-sa-fie-condamnat-19767066>

Opriș, Andreea Iustina, „Românii din afara granițelor în perioada 1948-1989. Studiu de caz: exilul”, în Liliana Corobca (ed.), *Panorama comunismului în România*, Editura Polirom, Iași, 2020, pp. 996-1033

Eadem, „Viața de după detenție a unui fost deținut politic și a familiei sale. Studiu de caz: familia lui Doru Novacovici”, în Cosmin Budeancă, Dalia Báthory (ed.), *Istории (ne)spuse*.

Strategii de supraviețuire și integrare socioprofesională în familiile foștilor deținuți politici din Europa Centrală și de Est în anii '50-'60, Editura Polirom, Iași, 2019, pp. 137-157

Perta, Cosmin, „Grigore Cugler (1903-1972), scriitor multi și transcultural”, în *HyperCultura Biannual Journal of the Department of Letters and Foreign Languages, Hyperion University, Romania*, vol. 1, nr. 1/2012, Multiculturalism and/or Transculturalism, disponibil la: http://litere.hyperion.ro/hypercultura/wp-content/uploads/2017/04/Perta-Cosmin_pdf.pdf

Petraru, Marius, „The Romanian Exile And Its Relations With The National Committee For A Free Europe During The Cold War”, disponibil la:

https://www.academia.edu/36913726/The_Romanian_Exile_And_Its_Relations_With_The_National_Committee_For_A_Free_Europe_During_The_Cold_War_The_establishment_of_the_Communist_regime_and_of_the_oppressive_Bolshevik_system_in_Eastern

Pippidi, Andrei, „Repatrierea exilaților după revoluția din 1848 din Țara Românească”, în *Revista Arhivelor*, LXXXV, 1, 2008, pp. 328-362

Repez, Filofteia, „Vespasian V. Pella – un român în slujba dreptului și păcii”, în *Gândirea militară românească*, nr. 1/2014, disponibil la:

https://www.researchgate.net/publication/352373253_VESPASIAN_V_PELLA_-_un_roman_in_slujba_dreptului_si_pacii

Șerban, Nicoleta, „Românii din exilul american și poziția lor față de proiectul de sistematizare rurală (1988-1989)”, în *Studii și materiale de istorie contemporană*, Serie nouă, volumul XV, Academia Română – Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București, 2016, pp. 80-92

Tuzu, Andreea Iustina, „«Azi spre Măine» revistă a Consiliului Național Român”, în *Buletinul Bibliotecii Române. Studii și documente românești*, vol. IV (XXV), Freiburg i. Br. (Germania), 2017, pp. 65-73

Eadem, „Nicoleta Valeria Grossu în slujba Serviciului Special de Informații și a Securității. Reconsiderări biografice”, în Lucian Vasile, Constantin Vasilescu, Alina Urs (coord.), *Traversând comunismul. Conviațuire, conformism, compromis*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, volumul XI, Editura Polirom, Iași, 2016, pp. 125-162

Eadem, „Români în exil. Leonid Mămăligă și Cenaclul de la Neuilly”, în Stelea Cheptea, Silviu Moldovan (coord.), *Consecințe ale celui de Al Doilea Război Mondial în spațiul românesc*, Editura Eikon, București, 2017, pp. 423-441

Eadem, „Organizații politice ale exilului românesc postbelic. Studiu de caz: Consiliul Național Român (1978-1989)”, în *AIO - Anuarul Institutului de Istorie Orală*, nr. XVII, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2016, pp. 137-170

Țăranu, Liviu, „Evoluția spionajului românesc după defectiunea generalului Ion Mihai Pacepa (1978-1989)”, în *Anuarul Muzeului Marinei Române*, tom XI, 2008, pp. 282-294

Vasile, Lucian, „Mihail Opran: un destin cu prea multe umbre”, în Florin Soare, Constantin Vasilescu (coord.), *Incursiuni biografice în comunismul românesc*, Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Editura Polirom, Iași, 2017, pp. 115-154

Idem, „Rețeaua de spionaj Mihail Opran – Lya Popescu – Paula Wentzel”, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), *Evaluări și reevaluări privind comunismul românesc*, Editura Polirom, Iași, 2017, pp. 261-287

****Exilul. Secolul 20*, revistă de sinteză editată de Uniunea Scriitorilor din România și Fundația Culturală „Secolul 21”, nr. 10-12/1997, 1-3/1998

***„Sabin Manuilă (1894-1964)”, în *Revista Română de Statistică. Supliment*, disponibil la: <https://www.revistadestatistica.ro/supliment/file-de-istorie/sabin-manuila-1894-1964/>

III. Working tools

Binder, Inge Katharina, *Exilul ca experiență culturală. Asociații și instituții românești în Apus (1945-1989)*, Editura Remesianul, Münster, 1993

Dobre, Dumitru, Nanu, Veronica, *Au ales libertatea*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015

Dobre, Dumitru, *O istorie în date a exilului și emigrației românești (1949-1989)*, Editura Militară, București, 2013

Ionițoiu, Cicerone, *Victimele terorii comuniste. Dicționar: arestați, torturați, întemnițați, uciși*, vol. 1-9, Editura Mașina de Scris, București, 2000-2007

Manolescu, Florin, *Enciclopedia exilului literar românesc (1945-1989). Scriitori, reviste, instituții, organizații*, 2 ediții, Editura Compania, București, 2003-2010

Pelin, Mihai, *Opisul emigrației politice. Destine în 1222 de fișe alcătuite pe baza dosarelor din arhivele Securității*, Editura Compania, București, 2002

Roske, Octavian (coord.), *Mecanisme represive în România (1945-1989). Dicționar biografic D-G*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2003

IV. Web sources

<http://www.arhivaexilului.ro/>

<https://www.bbc.co.uk/romanian/bbcws70/1940s.htm>

<https://www.cia.gov/readingroom/>

<http://www.cnsas.ro/>

<http://ro.cultural-opposition.eu/>

<https://www.federalists.eu/uef>

<https://www.hoover.org/library-archives/collections>

<https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/>

<https://www.jstor.org/>

<https://www.osaarchivum.org/>

<https://www.memoria.ro/>

<https://www.memorialsighet.ro/>

<https://www.memoryofnations.eu/en>

<https://moldova.europalibera.org/>

<http://www.procesulcomunismului.com/>

<https://www.wilsoncenter.org/>